

Regeringskansliet
Utrikesdepartementet

MISSIVBREV

2005-12-06

Reg.nr 40-4587-05

Rapport om Högskoleverkets insatser för PGU

Härmed översändes Högskoleverkets rapport i rubricerade ärende. Beslut om rapporten har fattats av universitetskanslern efter föredragning av utredaren Gunnar Enequist i närvaro av kanslichefen Lennart Ståhle och avdelningschefen Håkan Forsberg.

Sigbrit Franke

Gunnar Enequist

Kopia till Utbildnings- och kulturdepartementet

Högskoleverkets insatser för PGU

Uppdrag

Av regleringsbrevet för år 2005 framgår att Högskoleverket senast den 15 december ska rapportera vilka insatser som verket vidtar för att bidra till att målet för politiken för global utveckling (PGU) ska kunna uppnås. I denna rapport redovisas insatserna.

Avgränsning

Redovisningen i det följande inskränker sig till Högskoleverkets ansvarsområden. De åtgärder som vidtas av de enskilda universiteten och högskolorna ingår alltså inte här, men är generellt sett av mycket stor omfattning.

I uppdraget anges inte vilken tidsperiod som redovisningen ska avse. Högskoleverket har dock valt att begränsa redovisningen till vad som gjorts hittills under år 2005.

De flesta insatser som redovisas är sådana som ingår i verkets ordinarie arbete och som har bedrivits under flera år. Insatserna medverkar enligt vår bedömning till en global utveckling, låt vara i mycket liten grad om man betraktar varje åtgärd och varje tillfälle var för sig. Insatserna ska dock sättas in i ett större sammanhang för att ges rättvisa.

Högskoleverkets roll i PGU

Politik för global utveckling är ett nytt och enligt Högskoleverkets mening än så länge mycket diffust begrepp. För att kunna arbeta aktivt med insatser som ligger i linje med denna politik krävs kunskap om vad den kan och bör innehålla. Att detta måste bli avsevärt mycket tydligare än vad det är idag har blivit uppenbart, inte minst genom interna diskussioner om PGU på Högskoleverket. Framförallt behövs konkretisering och exemplifiering när det gäller vilken typ av insatser som kan vara rimliga och lämpliga för en myndighet av Högskoleverkets karaktär. Verket anser att detta är ett ansvar för regeringen och förväntar sig initiativ i frågan.

I detta sammanhang finns det anledning att påpeka den oklara rollfördelning som råder när det gäller den svenska högskolesektorns relation till och samverkan med andra länder. Idag finns alltför många myndigheter och organisationer som har roller att spela på detta område – utöver Högskoleverket även Internationella programkontoret, Svenska institutet, Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning och forskning samt Sida. Eftersom universitet och högskolor är egna myndigheter skall ytterligare 36 enheter läggas till denna uppräkningslista, de enskilda utbildningsanordnarna oräknade. Det stora antalet aktörer minskar avsevärt möjligheterna till ett effek-

tivt agerande i internationella frågor från svensk sida. Det finns all anledning att renodla rollerna på detta område.

Uppgifter enligt instruktion och regleringsbrev

Enligt instruktionen ska Högskoleverket medverka i internationellt arbete inom verksamhetsområdet. Detta sker i stor utsträckning. Sverige är genom Högskoleverket mycket aktivt inom internationella organ, särskilt när det gäller arbete med utveckling av kvalitetsgranskning av högre utbildning. Under året har en stor del av detta arbete bedrivits inom ramen för ENQA (European Association for Quality Assurance in Higher Education) och är därmed i ett första steg inriktat på Europa. Sverige har dock genom Högskoleverket även aktivt medverkat i arbete inom OECD:s och Unesco:s ram. Det gäller utvecklingen av Guidelines for Quality Provision in Cross-border Higher Education.

För att sätta internationella frågor i fokus genomförde Högskoleverket under år 2004 en tematisk utvärdering av internationalisering. Arbetet avslutades under våren 2005 med publicering av olika rapporter, bl.a. en fyllig sammanfattning på engelska. Den senare har spridits till alla ambassader för främmande länder i Sverige samt till svenska ambassader utomlands. I publiceringen ingick också goda exempel på internationalisering. Vidare har den metod som användes presenterats, bl.a. på en internationell konferens i Krakow och informationen har också spritts i bl.a. Tempus-sammanhang. Parallellt med utvärderingen av internationalisering gjordes motsvarande arbete avseende lärosätenas samverkan med det omgivande samhället. Även i detta fall har en sammanfattning på engelska av rapporten spridits till Sveriges ambassader i andra länder. Resultaten har också presenterats på en konferens i Bosnien, riktad till företag och lärosäten i landet.

Till Högskoleverkets uppgifter enligt regleringsbrevet hör informations- och koordineringsansvar för Sveriges del i EU:s program Erasmus Mundus. Arbetet med detta program har under år 2005 framförallt gällt bedömning av svenska ansökningar.

Inom ramen för verkets arbete med bedömningar av utländska utbildningar har information lämnats till enskilda personer, till utländska myndigheter och organisationer samt i form av expertstöd till universitet och högskolor i samband med deras antagning av internationella studenter. Detta arbete bygger på det expertkunnande som verket utvecklat, exempelvis när det gäller utbildningssystemet i Irak och i Ryssland. Vårt kunnande vidareförmedlas bl.a. genom de nätverk (Enic/Naric) där verket ingår. Genom detta arbete kan i slutänden studerande från dessa länder ges en rättvisande bedömning av sina meriter vid ansökningar till andra länder.

Instruktionen för Högskoleverket anger som en uppgift under rubriken Uppföljning att verket ska bevaka förhållanden och tendenser, nationellt och internationellt, som är av betydelse för högskolans verksamhet. Den internationella delen av denna bevakning sker löpande och redovisas sedan flera år i verkets internationella nyhetsbrev. Detta har en bred spridning, via e-post, särskilt till personal inom universitet och högskolor. Under året har en ny kanal tillkommit i form av verkets internationella PM. I dessa – som publiceras på vår externa webbplats – ges korta analyser och översikter av olika internationella frågor som kan intressera personer verksamma inom högre utbildning. De frågor som hittills belysts via dessa två kanaler är till största delen sådana som direkt berör Europa och övriga västvärlden. Verket har dock som ambition att utöka bevakningen och rapporteringen som gäller andra delar av världen.

Samarbete med andra myndigheter

Sida har tidigare tagit initiativ till bildande av en grupp för samverkan med utbildningsmyndigheterna (Högskoleverket, Myndigheten för skolutveckling och Skolverket). Denna grupp har träffats ett antal gånger under året och Högskoleverket har deltagit aktivt i mötena. Detta har givit flera resultat, bl.a. i form av att en representant för Högskoleverket har deltagit i Sida:s introduktionskurs för svenska samarbetspartner. Ett annat resultat är att Högskoleverket har erbjudit skraddarsydd information om högre utbildning, särskilt kvalitetsfrågor, till Sida:s handläggare. Vidare har Sida:s personal erbjudits att delta i vissa av verkets seminarier, t.ex. omkring jämställdhetsfrågor i högre utbildning.

Ett resultat med koppling till ovan nämnda samverkansgrupp är arbetet med den svenska lanseringen av UNESCO:s rapport EFA Global Monitoring Report för år 2005. Efter överenskommelse i Sida:s samverkansgrupp arbetade Högskoleverket tillsammans med övriga utbildningsmyndigheter med planeringen av det nationella seminarium där lanseringen skedde. Verket bidrog dessutom med en föredragshållare vid seminariet.

Övriga insatser

Utbildning för hållbar utveckling är ett område som växer inom den högre utbildningen, så även i Sverige. Högskoleverkets stora insats på detta område under året är sammanställning av en publikation om vad hållbar utveckling kan vara inom högre utbildning; Perspektiv på hållbar utveckling, erfarenheter från högskola och näringsliv, Rapport 2005:47 R. Målgruppen för publikationen är i första hand rektorer och universitetsledningar. Insatser för hållbar utveckling planeras även inför nästa år. Just nu pågår förberedelser för verkets kvalitetskonferens för universitet och högskolor som ska gå av stapeln i april 2006. På denna ska ett deltema vara hållbar utveckling. Inbjudan har gått ut till lärosätena att lämna in papers inom detta ämnesområde för presentation och diskussion vid konferensen.

Högskoleverket arrangerar årligen en rad studiebesök, på initiativ av ambassader, enskilda lärosäten m.fl. Under året har studiebesök från andra än länder i västvärlden omfattat Botswana, Kenya, Kina, Malaysia, Pakistan, Saudiarabien, Turkiet och Ukraina.

Slutligen har Högskoleverket arrangerat ett internt seminarium för personalen om innehållet i PGU och hur verket i fortsättningen ska arbeta med frågor inom detta område.

Fortsatt arbete

Att verket ska fortsätta med arbete inom de flesta av ovan redovisade områden är helt klart. Därutöver diskuteras nu inom verket hur övrigt arbete för PGU ska läggas upp. Ett förslag till fortsättning som ligger nära till hands är att som Högskoleverkets profil i PGU satsa på att ta emot kvalificerade studiebesök. Dessa ska i så fall ske inom de områden där Högskoleverket har expertkompetens, t.ex. kvalitetsutvärderingar. För att kvalificera studiebesöken bör dessa förberedas med hjälp av Sida:s fältpersonal och/eller våra ambassader i berörda länder. I den mån studiebesök på Högskoleverket ska samordnas med besök på andra myndigheter eller organisationer krävs att någon myndighet utses att svara för samordningen. Detta kan inte anses ligga inom Högskoleverkets ansvar. Diskussionerna om eventuella insatser av detta slag kommer att fortsätta inom Högskoleverket under nästa år. Som ett led i detta arbete avser Högskoleverket att bjuda in representanter för såväl utrikesdepartementet som utbildnings- och kulturdepartementet till seminarium för att om möjligt föra frågan framåt.